

Короткий звіт про результати роботи Ради молодих дослідників Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України у 2015-2019 році

Протягом звітнього періоду Рада молодих дослідників (РМД) Інституту зоології працювала у складі:

Голова – к. б. н. М. О. Калюжна (відділ систематики ентомофагів та екологічних основ біометоду);

Заступник голови: к. б. н. О. С. Шевченко (відділ акарології);

Члени Ради: к. б. н. Н. С. Атамась (лабораторія популяційної екології відділу моніторингу та охорони тваринного світу), к. б. н. Ю. П. Канана (відділ фауни та систематики безхребетних), к. б. н. С. В. Корнєєв (відділ ентомології та наукових фондів колекцій), к. б. н. І. О. Синявська (лабораторія популяційної екології відділу моніторингу та охорони тваринного світу), к. б. н. К. В. Мартинова (відділ систематики ентомофагів та екологічних основ біометоду), А. О. Маркова (відділ фауни і систематики хребетних), к. б. н. Є. Б. Яковлев (відділ паразитології).

Консультант Ради — д. б. н. І. І. Дзевєрін (відділ еволюційної морфології).

I. Конференції

Протягом 2015-2019 рр. Радою молодих дослідників організовано та проведено 5 молодіжних конференцій на базі Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України:

- 18-19 листопада 2015 р. - 36-ту Конференцію молодих дослідників-зоологів (всеукраїнську), присвячену 200-річчю від дня народження К. Ф. Кесслера.
- 16 листопада 2016 р. - 37-ту Конференцію молодих дослідників-зоологів (із міжнародною участю), присвячену 80-річчю від дня народження Ю. П. Некрутенка.
- 18-20 жовтня 2017 р. - 38-му Конференцію молодих дослідників-зоологів (всеукраїнську), присвячену 170-річчю від дня народження відомого українського вченого-ембріолога Володимира Володимировича Заленського (1847–1918).
- 14-15 листопада 2018 р. - 39-ту Конференцію молодих дослідників-зоологів (всеукраїнську), присвячену 100-річчю Національної академії наук України.
- 13-14 листопада 2019 р. 40-у Ювілейну Конференцію молодих дослідників-зоологів.

II. Наукові семінари та лекції

2015

Протягом 2015 року Радою молодих дослідників Інституту зоології було організовано 3 відкриті лекції в рамках циклу «Шпаргалки для зоологів»:

- 1) 29.01.2015 «ГІС в зоології», лектор А. П. Біатов (НПП «Слобожанський»);
- 2) 12.03.2015 «Разнообразие эволюционных теорий», лектор д.б.н. Ігор Ігорович Дзевєрін (ІЗАН);
- 3) 04.11.2015 «Принципи проектування зоологічних баз даних», лектор к.б.н. Юрій Олександрович Москаленко (Чорноморський біосферний заповідник).

2016

У цьому році Радою проведено наступні семінари та лекції:

1) 02-04.03.2016 р. Цикл лекцій проф. Олексія Симоновича Кондрашова (Мічиганський університет, США), разом з Київським клубом «Еволюція».

Лекція 1. «Эволюция рекомбинации»

Лекція 2. «Внутривидовой эпистаз»

Лекція 3. «Механизмы видообразования»

2) 7.04.2016 р. В рамках циклу лекцій «Шпаргалки для зоологів» доповідь д.б.н. Ігоря Ігоровича Дзевєріна (ІЗАН) "Проблема наследования приобретенных признаков в эволюционной биологии: от Спенсера и Вейсмана до наших дней".

3) 08.06.2016 р. Доповідь Ірини Анатоліївни Корецької (Говардський університет, США) "Эволюция и распространение настоящих тюленей", разом з Київським клубом «Еволюція».

4) 03.10.2016 р. Доповідь спеціаліста з навчання Thomson Reuters Ірини Тихонкової «Можливості платформи Web of Science для якісних наукових досліджень (Web of Science Core Collection, Journal Citation Report, ESI, EndNote, ResearcherID)»

2017

У 2017 р. Радою проведено наступні семінари та лекції:

1) 05.01.2017. "Шпаргалки для зоологів"

Семінар "Молекулярная систематика: найди себя в ГенБанке", доповіді:

- к.б.н. Юлія Канана «Первые шаги молекулярного систематика: от пробы к дереву»;
- к.б.н. Наталія Яковенко «Определение видов микроскопических беспозвоночных методами ДНК-таксономии»

2) 25.01.2017. "Шпаргалки для зоологів"

Доповідь д.б.н. Сергія Юрійовича Утевського (ХНУ ім. В. Н. Каразіна)

"Організація лабораторії молекулярної філогенетики"

3) 16.02.2017. Клуб мандрівників ІЗАН

Фоторозповідь д.б.н. Юрія Ігоровича Кузьміна (ІЗАН)

"Гельмінти, гельмінтологи та природа східної Амазонії"

4) 14.03.2017. Лекція к.б.н. Олексія Янчукова (Bülent Ecevit University, Туреччина)

«Варіація числа копій генів та її еволюційне значення». Лекцію організовано за підтримки Ради молодих вчених Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця та Київського клубу «Еволюція».

5) 27.10.2017. Семінар спеціаліста з навчання Clarivate Analytics к.б.н. Ірини Олександрівни Тихонкової «Додаткові можливості платформи Web of Science для науковця». Як підготувати звіт з публікаційної діяльності за визначений проміжок часу для науковця або відділу, про що говорять (або мовчать) показники.

Також в рамках проведення Конференції молодих дослідників-зоологів-2017, 19 та 20 жовтня відбулися постконференційні заходи, які мали можливість відвідати усі бажаючі:

б) Відкрита лекція «"Паразити" в комп'ютерах» (в рамках циклу «Шпаргалки для зоологів»). Лекцію було присвячено безпеці при користуванні комп'ютерами, зокрема безпеці в Інтернеті та захисту від вірусних атак, які набули поширення останнім часом. Лектор — співробітник науково-інформаційного та видавничого відділу, системний адміністратор Інституту зоології Гуляєв Д. П.

7) Майстер-клас «Практичні поради з English writing». Семінар для молодих вчених та всіх бажаючих провели співробітники наукових відділів Інституту зоології к. б. н. Мартинова К. В., к.б.н. Шевченко О. С., д.б.н., проф. Корнєєв В. О., д. б. н. Кузьмін Ю. І.

2018

У 2018 р. Радою проведено інформаційну підтримку лекцій для аспірантів, які мала можливість відвідувати і більш широка аудиторія. Поширення інформації про проведення лекцій почалось ще у 2017 році. За весь період публічних лекцій для аспірантів ІЗАН РМД взяло участь у створенні афіш та розміщенні оголошень для 23 лекцій.

Також за участі РМД було організовано і проведено наступні наукові зустрічі:

- 1) 13.06.2018 р. Девід Ортон (Йоркський університет, Велика Британія) «Археологія чорного пацюка (*Rattus rattus*) в Європі римського часу та середньовіччя: розселення, урбанізм, зв'язки».
- 2) 24.09.2018 р. Йоко Мацумура (Кільський університет, Німеччина) «Elongated penises in beetles».

2019

У 2019 р. Радою проведено інформаційну підтримку лекцій для аспірантів, які мала можливість відвідувати і більш широка аудиторія.

В рамках Клубу мандрівників ІЗАН 6.02.2019 р. к. б. н. Віталій Миколайович Смаголь (відділ фауни і систематики хребетних) зробив доповідь «Біологічні дослідження на УАС “Академік Вернадський” в контексті міжнародного договору про Антарктику». Доповідь мали можливість відвідати усі бажаючі.

14 листопада в рамках Конференції молодих дослідників-зоологів-2019 конференції відбувся майстер-клас «Різноманіття морських копеподних ракоподібних у водах навколо Української Антарктичної станції “Академік Вернадський”», який відвідали усі бажаючі. Майстер-клас провели к. б. н. Самчишина Л. В. (ДУ «Національний антарктичний науковий центр України») та к. б. н. Светличний Л. С. (відділ фауни та систематики безхребетних, Інститут зоології НАН України).

III. Заходи з популяризації науки

У звітному періоді члени Ради брали участь у проведенні та організації науково-популяризаторських заходів в рамках Днів науки, Міжнародного дня рослин, Всеукраїнського фестивалю науки.

2015

Рада молодих дослідників приймала участь в організації та проведенні науково-просвітницького заходу «Дні науки. Весна – 2015» (травень 2015 р.). Це проект популяризації науки, організований молодими вченими Національної академії наук (НАН) України. Події проходили спільно з Міжнародним Днем рослин (Fascination of Plants Day) під егідою Європейської організації біології рослин (EPSO) в Україні, а також з Міжнародним Днем музеїв під егідою Міжнародної ради музеїв (ICOM).

В рамках «Днів науки» 17 травня співробітниками та аспірантами Інституту було проведено 6 науково-популярних лекцій та 9 демонстрацій, також розпочали роботу 2 фотовиставки «Тваринний світ України», «Тварини зони відчуження ЧАЕС»; 20 травня для всіх бажаючих було проведено екскурсії у Національному ботанічному саду ім. М. М. Гришка, а 23 травня – у державному заказнику «Лісники».

У листопаді 2015 року члени РМД (к. б. н. М. О. Калюжна, к. б. н. Н. С. Атамась) приймали участь в якості демонстраторів у науково-просвітницькому заході «Дні науки. Осінь – 2015» на базі Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України (15.11.2015). Окрім участі в якості демонстратора Н. С. Атамась була серед організаторів цієї події, зокрема, відповідала за інформаційну кампанію.

2016

Радою молодих дослідників організовано та проведено науково-просвітницький захід «Дні науки. Весна – 2016» (14-15 травня 2016 р.). В рамках Днів науки 14 травня співробітниками та аспірантами Інституту було проведено 8 науково-популярних лекцій та 7 демонстрацій, а 15 травня для всіх бажаючих було проведено екскурсію у державному

заказнику «Лісники» (НПП «Голосіївський»). Координатором «Днів науки. Весна–2016» в Інституті зоології була О. С. Шевченко.

Під час X Всеукраїнського фестивалю науки (21 травня 2016 р.) РМД також проведено науково-популярні заходи, а саме лекції та показ науково-популярних фільмів.

У листопаді 2016 року Н. С. Атамась брала активну участь організації та проведенні науково-просвітницького заходу «Дні науки. Осінь – 2016».

Радою молодих дослідників (зокрема за ініціативи О. С. Шевченко) організовано науково-популярну лекцію – презентацію книги І. А. Акімова та І. В. Небогаткіна «Іксодові кліщі міських ландшафтів Києва» (06.08.2016 р., Кнайп-клуб Купідон / Cupidon).

2017

Члени Ради молодих дослідників брали участь у проведенні заходів в рамках науково-популярного заходу «Дні науки. Весна – 2017» та «Міжнародний день рослин» (травень 2017 р.).

2018

Члени Ради молодих дослідників брали участь у проведенні заходів в рамках науково-популярного заходу «Дні науки–2018» (травень, листопад).

Осінній захід «Дні науки-2018» відбувся у стінах Інституту зоології 11 листопада. Під час заходу, також за участі інших установ НАН України (Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця), було проведено 6 науково-популярних лекцій.

Під час «Днів науки» к.б.н. Євгенія Яніш розповіла про «Монголію очима орнітолога» за результатами та враженнями від участі у міжнародній орнітологічній експедиції Монголією. Олексій Василюк в рамках доповіді «Повернення рідкісних видань про природу Києва. 100 років потому» зробив презентацію трьох унікальних репринтних видань початку 20 століття, автором яких є видатний біолог, краєзнавець і історик М.В. Шарлемань.

2019

Члени Ради молодих дослідників брали участь у проведенні заходів в рамках науково-популярних заходів «Дні науки–2019» (травень, листопад) та Всеукраїнський фестиваль науки (травень). За організацію та проведення цих заходів відповідала заступник голови РМД к. б. н. О. С. Шевченко.

В рамках Всеукраїнського фестивалю науки 16.05.2019 р. в Інституті зоології відбувся науково-популярний захід День Антарктиди «Із країни вічного холоду». В рамках заходу українськими дослідниками-полярниками було зроблено 6 доповідей про подорожі до Антарктиди. Вчені розказали як проходять робочі будні на дослідницькій станції, яку роботу вони там виконують та поділилися враженнями і результатами праці. Відвідувачі дізналися, які біологічні об'єкти на полюсі мають актуальність вивчення на сьогоднішній день та мали можливість задати питання.

Осінній захід «Дні науки-2019» відбувся у стінах Інституту зоології 9-10 листопада. Під час заходу, також за участі інших наукових та громадських організацій (Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина», ГО «Українська природоохоронна група», притулку для ведмедів «Бела Скеля» та Київського зоопарку), було проведено 7 науково-популярних лекцій, які висвітлили широке коло питань охорони природи, зокрема охорони тварин Червоної книги України, збереження гірських хребтів Карпат та українських лісів; було розглянуто екосистемні послуги, які ми безкоштовно отримуємо від природи, коли її зберігаємо; говорили про повернення втрачених перекладів та книжок про природу; пробували працювати з текстами в техніці «блек-ауту».

Необхідно відмітити активну участь у «Днях науки-2019» (листопад) та волонтерську допомогу організаторам к. б. н. Т. І. Пушкаря (відділ ентомології та наукових фондів колекцій), якому РМД висловлює щирі подяку.

IV. Налагодження обміну інформацією

Постійно проводиться робота з інформування молодих вчених про проведення конференцій, лекцій та семінарів, стипендій, грантів та інших можливостей (e-mail розсилка для молодих вчених, сторінка ІЗАН у соціальній мережі Facebook, а також групи «Польовики разом» та «IZAN live»), оновлюється інформація на веб-сторінці РМД (<http://www.izan.kiev.ua/rmd.htm>), зокрема розміщено відеозаписи та презентації проведених лекцій та семінарів.

Проводиться інформування прес-служби НАНУ щодо проведення конференцій та інших заходів.

Також відбувалась робота по інформуванню та залученню студентів до дослідницької роботи Інституту:

24.01.2017 р. Зустріч із к.б.н. Н. О. Матушкіною, доцентом кафедри екології та зоології, ННЦ Інститут біології та медицини, Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, щодо співпраці між кафедрою та Інститутом зоології, популяризації зоологічного напрямку та залучення студентів до написання кваліфікаційних робіт із зоології.

15.06.2017 р. проведено презентацію діяльності РМД для студентів університету «Україна».

Під час проведення Конференції молодих дослідників-зоологів-2018, 14-15 листопада, до Інституту зоології приходили групи студентів з Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка та Національного університету біоресурсів та природокористування, які мали можливість познайомитися із дослідженнями молодих вчених Інституту та були запрошені долучатися в подальшому до роботи конференції та дослідницької роботи Інституту в цілому.

Наразі Рада молодих дослідників постійно підтримує зв'язок із кафедрою екології та зоології Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка та студентами Національного університету «Києво-Могилянська академія». Відбувається інформування студентів ВНЗ України про можливі тематики співпраці із співробітниками Інституту зоології через особисте спілкування та під час проведення Конференції молодих дослідників-зоологів.

6 березня 2019 р. РМД провела зустріч-знайомство молодих вчених ІЗАН з аспірантами нового року набору.

V. Налагодження кооперації між Радами молодих вчених наукових інституцій України

Налагоджено та проводиться інформаційний обмін між Радами молодих вчених (РМВ) академічних і освітніх установ України. Зокрема підтримуються тісні зв'язки із РМВ Інституту фізіології ім. О. Богомольця НАН України, спілкування з РМВ Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного, обмін інформацією із РМВ Інституту молекулярної біології і генетики, РМВ Відділення загальної біології. Рада молодих дослідників ІЗАН бере активну участь у ініціативах Ради молодих вчених НАН України та інших РМВ, зокрема у подіях «Марш за науку», «Наукові пікніки», «Дні науки», виступаючи разом на підтримку інтересів молодих вчених, за розвиток української науки, академічну доброчесність, популяризацію науки та досягнень українських науковців.

26.02.2020

Голова Ради молодих дослідників

Кандидат біологічних наук

М. О. Калюжна